4 Pagini **Ediție Specială 3 Lei** Luni 28 Noembrie 1927

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGA
TELEGRAFICE și TELEFONICE

ABONAMENTE IN ȚARA — STRAIN. Lei 260 3 Luni 460; 350 6 „ 800; 750 12 „ 1700. Pe lună 80 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

ABONAMENTE la „VESELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călătorilor" Câte 220 lei în țară 440 lei în străinăt. pe un an

Director: STELIAN POPESCU

Redacția și Administrația: București, str. Brezoianu, 11

TELEFON: Direcția 313/72—354/64 Administrația 313/71 Secretariatul de Redacții 356/43 Redacția: Coresp. cu provincia 302/98—335/31

FUNERALIILE NAȚIONALE PENTRU ION I. C. BRATIANU

27 NOEMBRIE.

Zi de mare doliu. Zi cernită în istoria poporului român. Zi, în care mulțime pioasă — formată din membri ai Inaltei Regențe, miniștri, înalți demnitari, înalți chiriarhi, oșteni cu grade mari, magistrați cu adâncă răspundere, prieteni și devotați, oameni politici cu care defunctul și-a încrucișat adesea cuvântul și voința, tineret universitar deprins să respecte pe făuritorii istoriei naționale, școlari învățați să arate pietate față de memoria marilor înaintași și cetățeni mulți, mulți din marea masă care alcătuește temeiul națiunii,— a dus la locașul de veci, pe Ion I. C. Brătianu.

Generația, căreia munca și voința lui, priceperea și hotărârea lui i-au dat înfiorări de entuziasm și putințe de afirmare ale mândriei naționale, și-a manifestat pietatea și a dovedit recunoștința venind să-l salute pentru cea din urmă dată și închinându-se creștinește să se roage cu ochii îngemănați de lacrimi „Dumnezeu să-l odihnească!"

In dimineața mohorâtă de ceață, jeluitoare dimineață, brăzdată de drapele negre, tineri și bătrâni, femei și copii, în porturi de la munte și dela șes; delegații, cu drapele cernite din toate unghiurile țării, ostași în mare ținută și școalele în uniforme împânzeau triști de la Ateneu, căile Victoriei și Griviței până la gara de Nord.

Din întinsul și sbuciumul nației îndurerate erau concentrați par'că solii să fie de veghe și să însoțească îndureratul cortegiu al celui, care a adus țării cortegiu de bucurii și de slăviri pentru toată obștea românească și așezămintele statului.

In fața Ateneului, felinarele în zăbranic, iar din amfore de marmoră se înalță fum de tămâe.

Câte un batalion din regimentele 21 inf., 2 și 9 vânători, 1 grăniceri, trupe din aviație, o baterie din reg. 2 artilerie grea și anti-aerian, câte un escadron din reg. 4 roșiori și escorta regală, cu drapele și muzici s'au orânduit de ambele părți ale căilor Victoriei și Griviței până la gară.

Un batalion din reg. 6 inf., un escadron din reg. 9 roșiori și o baterie din reg. 2 art., postate pe strada Boteanu, trebuiau să urmeze cortegiul.

Trupele erau sub comanda d-lui general Alimănescu, comandantul diviziei 4.

In fața Ateneului erau așezate, în semi cerc, peste 50 coroane de flori naturale, aduse de reprezentanții statelor străine și diferite autorități.

*

La ora 8, delegațiile din provincie ale partidului liberal s'au înșiruit pe trotuar în dosul trupelor ce staționau pe strada Franclin; delegațiile studențești în fața grădinei Episcopiei, școalele pe trotuarul drept al căii Victoriei, delegațiile societăților și corporațiilor, cu drapele, pe trotuarul drept al căei Grivița, din str. Buzești până în piața gărei.

La Ateneu

La ora 7 dim. au luat loc în rotonda Ateneului, spre a veghia la catafalcul lui Ion I. C. Brătianu, d-nii miniștri Stelian Popescu, Argetoianu, general Paul Angelescu, dr. Lupu și subsecretarii de stat Franasovici și Tătărăscu.

Inainte de ora 9 au sosit la Ateneu și au ocupat locurile din dreapta catafalcului membrii familiei: G. Brătianu, Vintilă Brătianu, prim-ministru, Dinu Brătianu, C. Brătianu, Barbu Știrbey, Niculescu Dorobanțu, I. Pilat, cu d-nele și copiii; d-nii miniștri I. G. Duca, Al. Lapedatu, I. Nistor, Inculeț, Mrazec și Dimitriu, Cipăianu, subsecretar de stat, N. N. Săveanu, președintele Camerei, C. Nicolaescu, președintele Senatului, Oscar Niculescu, prim-președinte al Inaltei Curți de Casație, Mosgos, Brezeanu și Bonea consilieri la Inalta Curte de Casație, Stârcea, prim-președinte al tribunalului; Iuliu Maniu, Al. Vaida Voevod, general Averescu, general Coandă, M. Popovici, prof. G. Tașcă, Trancu-Iași, Oct. Goga, I. Costinescu, I. Luca Niculescu, N. Chirculescu, V. Sasu, C. Banu, general Văitoianu, I. Th. Florescu, Al. Popescu Necșești, Oromolu, Burileanu, A. D. Mincu, I. Zaharoff, general Moșoiu, general Nicoleanu, Șt. Brăiloiu, episcopul greco-catolic Hossu, rabinii doctor Niemirover și Schor, reprezentantul cultului mahomedan, apoi domnii Romulus Voinescu, doctor M. Minovici, profesor G. Marinescu, Em. Antonescu, Șt. Ciclo Pop, general Văleanu, I. Mitilineu, Elie Radu, M. Berceanu, Toni Iliescu, dr. Șt. Cerchez, D. Artăreanu, Budurăscu, N. Minovici, I. Valaori, C. Kirițescu, D. Ghica, D. Cernescu, Codin Ștefănescu, C. Garoflid, Trăsnea Greceanu, dr. Obreja, M. și A. Blank, părintele Manu, N. Ștefănescu, N. Dianu, C. I. Băicoianu, N. Maxim și toți d-nii deputați și senatori.

Apoi d-nii generali Presan, Mărdărăscu, Mircescu, Petalla, Broșteanu, I. Popescu, Miciora, Toma Dumitrescu, Manu, Ioanid, Davidoglu, Dragu, Gorsky, Manolescu, Samsonovici, Jiteanu, Stangaciu, Jujescu, Șeinescu, dr. Potârcă, Martac, Uică, Moruzi, Panaitescu, Hanzu, amiral Scodrea, C. Hiott, ministrul palatului, Stârcea, Mocioni, general Condeescu, colonelii Zwidenek și Manolescu, comandor Păiș, adjutanți regali, din partea Curței regale. Monseigniorul Dolci, nunțiu papal, Brederode, ministrul Portugaliei, baronul Villamy, ministrul Ungariei, contele Moushakoji, ministrul Japoniei, Lukea, ministrul Austriei, Clinchant, ministrul Franței, Cardenas ministrul Spaniei, Ali Akbar Mofakhom, însărcinat de afaceri al Persiei, colonel Stoianovici, atașat militar al Jugoslaviei, Thierry, atașat militar al Franței, căpitan Vespasiani din misiunea italiană, etc.

Inainte de începerea slujbei religioase, au sosit A. S. R. Principele Nicolae și I. P. S. Patriarh dr. Miron Cristea, membri ai Inaltei Regențe, luând loc în stânga catafalcului.

Orchestra „Filarmonica" sub conducerea d-lui Alfred Alessandrescu, a executat marșul funebru din simfonia 3-a „Eroica", de Beethoven.

SERVICIUL RELIGIOS

Serviciul religios a fost oficiat de I. P. S. mitropoliții Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucovinei și arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, asistați de P. S. S. Episcopi Bartolomeu al Râmnicului, Gherontie al Tomisului, Grigorie al Aradului, dr. Stroe al Alba Iuliei, Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Visarion al Hotinului, Ivan al Clujului, Justinian al Ismailului, vicarii patriarhiei Platon Ciosu și Tit Simedrea și diaconul Marius Constantinescu.

Răspunsurile au fost date de corul bisericei „Amza", sub conducerea d-lui St. Stoicescu.

Cuvântarea I. P. S. Mitropolitului Bălan al Ardealului

Providența, ale cărei orânduiri rămân de atâtea ori nepătrunse de mintea omenească, a [illegible] din mijlocul nostru pe cel [illegible] ilustru fiu al patriei noastre, pe marele patriot și bărbat de stat, care a fost I. I. C. Brătianu.

Dela o margine a țării până la cealaltă, o durere nemărginită a copleșit, fără de veste, toate inimile românești și golul rămas în urma celui ce a trecut pragul veșniciei îl resimțim cu atât mai apăsător, cu cât mai mari cresc în fața noastră personalitatea, calitățile extraordinare și mărețele înfăptuiri ale adormitului întru Domnul.

Dacă o națiune își găsește expresiunea cea mai superioară în eroii săi, ce-au fost în stare să întruchipeze într'un moment dat geniul, aspirațiunile și forțele sale morale cele mai reprezentative — poporul românesc a avut în persoana celui ce i-a condus destinele politice în clipele culminante ale istoriei sale, un strălucit simbol.

In sufletul lui Ion I. C. Brătianu se uneau într'un admirabil echilibru, în acelaș timp, o minte ageră și bine cumpănită, o inteligență ageră, vie și pătrunzătoare, o hotărîre fermă și o energie de fier, înțelepciune și geniu politic; iar mai presus de toate o nețărmurită iubire de țară, de poporul românesc, de această glie strămoșească, pe care o adora, cu tot focul alimentat de cea mai curată tradiție familiară, de această glie pe care a sporit-o, redând patriei-mame, prin supraomenești și sublime sacrificii, provinciile românești cari gemeau de veacuri sub stăpâniri străine.

Cu instinctul sigur al omului de rasă superior, sporit și print'o strălucită moștenire sufletească, ce i-a fost lăsată de părintele său, făuritorul regatului român, Ion I. C. Brătianu a urmărit totdeauna idealul național, cu liniște și hotărîre, și cu căldura unei inimi în adâncul căreia clocoteau cele mai nobile sentimente patriotice.

Călăuzit de acest perfect echilibru, care dă măsura bărbatului de stat, în momente extrem de grele I. I. C. Brătianu a știut să asculte de *glasul inimei*, în care simțea vibrând aspirațiile unui neam întreg luând asupra conștiinței sale povara răspunderei de soarta și viitorul lui.

Ca slujitor al bisericei strămoșești nu pot întrelăsa să aduc cuvântul ei de mulțumire marelui fiu sufletesc, care și-a manifestat tot interesul față de problemele ei și n'a pregetat a-i acorda tot sprijinul spre a-i ridica prestigiul și a o pune în situația de a-și realiza misiunea ei sfântă în mijlocul poporului nostru.

Insoțindu-l cu binecuvântările bisericei, ridicăm rugăciuni fierbinți către tatăl ceresc.

In veci pomenirea lui!

In numele guvernului

Cuvântarea d-lui ministru dr. C. Angelescu

Moartea a întins vălul ei năpraznic și a curmat — în plină desfășurare — cea mai prodigioasă, cea mai fecundă, cea mai glorioasă dintre carierele politice, care au ilustrat istoria contimporană a României.

Inmărmuriți stăm astăzi cu capetele plecate înaintea cumplitei lovituri a destinului și zadarnic căutăm cuvinte cari să arate imensitatea pierderii ce am încercat și a durerii ce ne-a copleșit.

Prematura moarte a lui Ion I. C. Brătianu răpește poporului român pe cel mai ales dintre conducătorii lui, pe bărbatul de Stat cu cea mai bogată experiență, cu cea mai mare autoritate, cu cel mai strălucit prestigiu. Ea ni-l răpește tocmai în momentele în cari vasul Statului avea mai multă nevoie de mintea clar-văzătoare și de brațul ferm al acestui încercat cârmaci.

Inaintea sicriului ce închide rămășițele pământești ale lui Ion I. C. Brătianu, guvernul țării aduce prin glasul meu, prinosul său de slăvire aceluia care, mulți ani dearândul, i-a fost șeful ascultat și respectat, aceluia care i-a fost cap, inimă și suflet, aceluia care a făcut din colaboratorii săi părtași la înfăptuirea celor mai mărețe acte ale istoriei noastre contimporane.

Guvernul român aduce prin mine expresiunea de recunoștință a Țării întregi pentru bărbatul de Stat care, în timpurile cele mai critice ce i-a fost dat unei țări să trăiască, a știut s'o călăuzească pe cărări grele, dar la al căror capăt ea și-a putut găsi nu numai mântuirea, dar și împlinirea sfintelor și secularelor ei năzuinți.

Căci dacă scurtă a fost cariera politică a acestui mare bărbat al neamului, dacă moartea l-a surprins în plină vigoare și putere de creațiune politică, în schimb prin realizările ce i-a fost dat să înfăptuiască, ea este de o măreție, ea este de o splendoare pe care nici o altă carieră de om politic n'ar putea-o umbri. Istoria Românilor va așeza pe Ion I. C. Brătianu în rândul marilor binefăcători ai Țării. Ea va asocia pururea numele lui de mărețul act al întregirii neamului, așa cum a legat numele ilustrului său părinte de actul câștigării neatârnării acestui popor.

Cu trecerea dintre cei vii a lui Ion I. C. Brătianu se încheie un capitol al epopeei naționale. O epopee cu episoade dramatice și cu episoade mărețe. Peste toată această epopee, domnește însă sufletul marelui dispărut. In lupta cumplită, pentru existența și întregirea neamului, el a trebuit să știe să cumpănească toate șansele, să înfrângă toate piedicile și să asigure isbânda finală. Nici unui bărbat de Stat al României nu i-a fost dat să treacă clipe tragice ca cele trăite de el. Nici unul n'a simțit apăsându-i pe umeri răspunderi nevoie de mai mult sânge rece, mai grele. Nici unul n'a avut de mai multă credință, de mai multă perseverență, de mai multă energie.

Nici unuia însă, nu i-a hărăzit soarta să trăiască clipe de mai deplină mulțumire sufletească. Căci rari sunt oamenii de Stat cari după o epocă furtunoasă de lupte, de griji și de amărăciuni să-și vadă ținta ajunsă și munca încununată de cea mai strălucită isbândă.

Omul care a trăit zilele nebuloase ale neutralității, zilele de durere ale înfrângerii, zilele de desnădejde ale refugiului, a trăit și zilele de apoteoză ale triumfului.

Mulțumit, dând uitării suferințele și mizeriile îndurate, el a putut admira mărețul edificiu al României Mari, el a putut să aibă satisfacția autorului în fața operei căreia el și-a jertfit tot ceeace avea mai de seamă, tot ce avea mai de preț în ființa lui.

Și dacă i-a fost dat lui să scoată pământul strămoșesc din hotarele înguste în care fusese ținut de veacuri, și să-l întindă până la marginele lui naturale, tot lui i-a fost dat să împartă acest pământ celor ce-l muncesc și-l fertilizează, făcând din țăranul român, un cetățean înstărit și conștient.

Inainte chiar de a pleca din Brătianu intrase în nemurire. Acolo, în Pantheonul geniilor tutelare ale neamului românesc, figura lui impunătoare ocupă pentru veșnicie un loc de cinste, rânduit printre întemeietorii de țară.

Alături de guvernul țării, partidul național-liberal puternic organism politic, eșit din evoluția istorică a neamului și din stratele adânci ale poporului, își plânge astăzi pe șeful său ascultat, venerat și iubit. El și-a urmat șeful cu statornică și neclintită credință, cu disciplina isvorâtă din încrederea în calitățile superioare ale celui pe care l-a pus în fruntea lui și cu convingerea că numai acțiunile unitare și disciplinate pot aduce servicii reale țării, în slujba căreia s'a pus.

Partidul național-liberal, covârșit de mâhnire, aduce șefului iubit, prinosul său de adâncă venerație. Interpret al acestui sentiment, nu-mi pot reține lacrimile pentru acela lângă care am fost aproape treizeci de ani și care mi-a făcut deosebita cinste de a mă socoti printre colaboratorii săi devotați. In pilduitoarea lui aducere aminte, noi toți vom găsi puterea și datoria de a urma și mai departe munca constructivă pentru propășirea țării, la al cărei edificiu el a așezat stâlpii cei mai temeinici.

Fie ca înaintea mormântului care închide ce a fost pământesc și trecător în făptura lui Ion I. C. Brătianu, toate patimile să treacă și ceeace a fost de esență superioară, adânca lui iubire de neam și de țară, să ne călăuzească și să ne găsească pe toți românii uniți în năzuința de a păstra și consolida moștenirea glorioasă pe care el a lăsat-o poporului român.

In numele Senatului

— Cuvântarea d-lui Nicolaescu —

In numele Senatului, al cărui membru Ion Brătianu era, — mă închin cu venerațiune înaintea trupului său neînsuflețit, de care un mare și nobil suflet se desparte, și-i aduc ultimul și supremul omagiu al Inaltului corp, — profund îndurerat prin pierderea sa, căzută ca o fulgerătoare lovitură asupra națiunii întregi.

Nu voi face în aceste momente grave, în intensa emoțiune de care suntem cuprinși, o enumerare a faptelor sale. Ele constituesc pagini lapidare de istorie, întipărite indestructibil în cunoștința și în recunoștința contimporanilor, și tot astfel ele se vor transmite viitorimei cari va ști, la rândul ei a se inspira de la ele, a desprinde și a-și însuși din strălucirea lor avântul către jertfă și către ideal, flacăra divină a virtuților și a patriotismului, care a luminat și a condus, în toate actele sale, pe acest fiu ilustru al neamului nostru.

Un an nu s'a împlinit încă de când aci, în locașul manifestării geniului și simțirilor românești, cari au călăuzit pururea pe Ion Brătianu, înaintea unui auditoriu care asculta cu religiozitate, captivat de farmecul cuvântului său cald și atrăgător, el analiza mișcarea politică și diplomatică a evenimentelor din prima jumătate a secolului trecut, în Europa orientală; — mișcare atât de plină de interes pentru noi, încheiată cu răsboiul din 1877, hotărîtor prin rezultatele sale în desfășurarea operei de constituire a Statului român de astăzi.

Nemuritorul său părinte, lângă care conducem acum pe urmașul tot așa de glorios, — încrezător în bărbăția noastră străbună și convins, — cum spunea duiosul Bălcescu, că „rândul României" venise în fine și că ea avea „o mândră oaste"—a pus atunci fără șovăire cu vânătorii de la Grivița, sabia ei în cumpănă și dând creștinătății putința victoriei, el a asigurat patriei sale înviorate, chemarea la o viață națională nouă, liberă și neatârnată.

Crescut și format într'o atmosferă înălțătoare, în fruntea unei generațiuni încălzită de idealul patriotic și pregătită pentru toate sacrificiile, fiul predestinat a putut desăvârși opera, prin așezarea de veci a României reconstituite, în drepturile ei seculare imprescriptibile și în hotarele stabilite prin întocmirea naturii însăși între fluvii majestuoase și între munți falnici, închizând, în brâul lor, platoul istoric, vatra străveche a românismului.

Ion Brătianu a atins astfel în cariera sa culmi neînchipuite, și Senatul se simțea mândru, considera ca o fără de seamăn onoare pentru el, de a avea în sânul său pe acest om al supremei realizări, — pe bărbatul de Stat înțelept și cutezător care a redobândit unui popor de nobilă descendență și cu strălucite aptitudini, întregirea ființei sale etnice și posibilitatea desvoltării lui integrale, în interesul superior al echilibrului general și al unei păci durabile de justiție și de progres.

Pentru cea din urmă oară Ion Brătianu a apărut colegilor săi din Senat, impunător și afectuos ca totdeauna, la Palatul Regal, în ziua prezentării răspunsului nostru la mesaj, în sala plină de mari amintiri unde doi regi glorioși niei,

Și acum, el a dispărut, și nimeni nu va mai sta în fața lui.

Dar întocmai ca dintr'o stea care apune în infinit, razele vieții lui vor continua să strălucească, luminând ca un far, în mijlocul valurilor, calea noastră și pe aceea a generațiunilor cari vin și cari vor avea să înfrunte aceste valuri, când liniștite, când furtunoase, dar reclamând întotdeauna, spre a le stăpâni, unirea, vigilența și devotamentul tuturor.

In numele Adunării deputaților

Cuvântarea d-lui N. N. Săveanu

Imi revine dureroasa sarcină mie, celui care mai bine de un pătrar de veac am stat neclintit și devotat tovarăș de luptă lângă cel care neînsuflețit e acum închis în acest sicriu să-i zic un ultim adio în numele Adunării deputaților, care reprezintă țara. S'a stins din viață la o vârstă când încă roade bogate puteam avea de la el; s'a stins într'un ceas, când mai mare nevoe aveam de sfatul și de fapta lui.

Durerea acestei imense pierderi o resimțim cu toții: doliul e nu numai al familiei, căreia îi era drag, nu numai al partidului de care era iubit, doliul e al întregei țări, în serviciul căreia el a stat în cele mai grele vremuri. De numele lui sunt legate atâtea acte mari, cari au contribuit la democratizarea, la înălțarea și la mărirea patriei, încât viitorul istoric nu va putea— pătimaș chiar de ar fi,— să nu consacre pagini multe și calde aceluia, care ca sfetnic al unui mare Rege a contribuit în așa de mare măsură la lărgirea hotarelor, la întregirea neamului. Dormi în pace, mare Român, ai murit cu conștiința împăcată că ți-ai făcut datoria către țara, pe care ai iubit-o și care atâta încredere a pus în tine. Cu inimile îndurerate te ducem la locașul de veci, vei fi așezat lângă acela, care ți-a trecut în suflet tot dragul, tot dorul ce și el avea pentru țară. Vei dormi în pământul scump inimei tale, unde ai copilărit, unde ai trăit cele mai bune zile ale vieței tale. Vei fi aproape de Carpații de pe înălțimile cărora visai odinioară o Românie mare, iar la poalele dealului va curge apa în preajma căreia s'a zămislit atâta viață românească!..

„Mereu va curge apa
... Tu vei dormi mereu"

In numele partidului poporului

Cuvântarea d-lui g-ral C. Coandă

In numele partidului poporului aduc ultimul omagiu marelui dispărut, dorind ca la lumina unei drame dureroase a destinului, mintea noastră să desprindă ceeace este etern de ceea ce este vremelnic.

Ducem, după creștineasca datină la locașul veșnicei odihne, trupul neînsuflețit al acelui care, mai bine de un sfert de veac a fost un animator și un conducător de frunte, în viața politică a țărei noastre. Ion Brătianu și-a împletit activitatea cu marile evenimente prin care a trecut România și atât prin locul ce a ocupat cât și prin faptele sale, i se cuvin omagiile pe care cu pioasă emoțiune, i le aduce țara întreagă.

De sigur, pe arena politică se proectează un joc nestatornic de lumini și de umbre, se deslănțuesc pasiuni.

Nu este deci cu putință nouă, contimporanilor, cari am luptat fie alături de dânsul, fie în contra lui, să anticipăm judecata Istoriei, ale cărei sentimente se înscriu în cartea neamului, — aducem însă și noi mărturia îndurerată a admirației sincere pentru omul politic, pe care o moarte fulgerătoare l-a răpit prea devreme dintre noi.

— Eu unul, am cunoscut pe Ion I. Brătianu din fragedă-i tinerețe și am asistat la desfășurarea întreagă a unei vieți, care este o ilustrațiune a mitului antic al cursei de torțe. Ion Brătianu fiul, nu numai ardoarea de tianu fiul, nunumai andoarea de a fi conducător, dar și pasiunea supremă a binelui, iubirea de patrie și ambiția, în sensul înalt și nobil al cuvântului, când ambiția unui om se confundă cu propășirea unei națiuni.

Viața lui Ion I. Brătianu s'a desfășurat în cadrul pe care i l-a fixat tatăl său, deaceea a putut să completeze opera acestuia contribuind la desăvârșirea procesului de unitate națională. Operă pe cale de înfăptuire care cere sacrificii mari Omul care-i poartă răspunderea are de înlăturat obstacole grele. De aceea de multe ori inflexibilitatea unei voințe concentrate asupra unui scop unic, poate părea rigiditate, iar energia unei acțiuni subordonate țelului, poate părea asprime.

La Ion I. Brătianu, sub energia și voința, care erau adaptate printr'un fel de necesitate psihologică, se iveau totdeauna calitățile delicate ale unei firi alese politeța cea mai mlădioasă și bunătatea cea mai generoasă.

Astfel se și explică faptul că a avut adversari, fără să aibă inamici și că la moartea lui, se înclină toate frunțile spre pământul, care-l va cuprinde.

Om de acțiune continuă, Ion I. Brătianu a vegheat cu o vigilentă atențiune desfășurarea evenimentelor. 'Mi aduc aminte când la Iași spre sfârșitul anului 1918, am avut onoarea să prezidez guvernul care avea să adune actele de unire ale ținuturilor românești subjugate, cât sprijin am găsit la Ion I. Brătianu pentru a-mi îndeplini sarcina mea.

Acum mintea lui nu mai veghează.

Pe când lupta pentru mai bine va continua în toate taberele, el va fi, după atâția ani de sbucium, liniștit în cripta sepulcrală în care tatăl își așteaptă fiul

Și acum prezentând familiei și partidului național liberal condoleanțele noastre, emoționate, ne rămâne a ruga Pronia să primească pe cel ales al neamului printre cei aleși ai Cerului!

In numele partidului național-țărănesc

Cuvântarea d-lui Al. Vaida

In Ion I. C. Brătianu, năpraznica aripă a morții a frânt nu numai pe presidentul de partid, ci una dintre individualitățile reprezentative ale timpurilor celor mai glorioase înfăptuiri, ale neamului românesc. Provinciile unite cu Patria mumă îi datoresc memoriei sale o vecinică amintire recunoscătoare.

Pe vremea stăpânirei unguerești după retragerea lui D. A. Sturdza, din viața publică, Ion I. C. Brătianu a încheiat un acord cu șefii celorlalte partide, hotărând, ca pe viitor cauza Românilor de dincolo de munți să fie ridicată deasupra învălmășelei luptelor politice interne. „Nu mă amestec în afacerile dv., de bucătărie", spunea dânsul, aranjați-vă tactica după cum credeți de bine. Noi avem datoria să vă sprijinim fără a vă aservi intereselor noastre de partid. De câte ori veți întreprinde însă o acțiune de importanță, care atinge interesul *întregului* neam, consultați-ne și pe noi, ori care dintre partidele noastre ar fi la putere, căci răspunderea pentru viitorul neamului în măsură îndoită cade în sarcina noastră."

Astfel a pus Ion I. C. Brătianu bazele colaborărei armonice între conducătorii politici oficiali ai Românilor de dincoace și de dincolo de Carpați.

In expresiunea voinței dârze a lui Ion I. C. Brătianu se condensa atavicul dor de unire, când după consiliul de coroană, în 14 August 1916, la ora 8 seara, — având dânsul, ca president al consiliului de miniștri răspunderea, — s'a predat oficiului de externe austro-ungar din Viena declarația de războiu a României. Din textul vibrant al acestei declarații de războiu, răsună chemarea la unire adresată de Ion I. C. Brătianu transilvănenilor și bănățenilor.

Ideea unirei naționale, nutrită cu sfințenie, generații de-arândul în sufletele vizionarilor idealiști prin acea declarație de războiu s'a înfiripat în mod virtual. Voința vie de a se uni și dorul nestăpânit de unire a călăuzit de atunci toată suflarea românească.

Efectele s'au arătat, când ora vremurilor împlinite a sunat. După gloria armatei, după laurii eterni ai Mărăștilor și Mărășeștilor, ca o isbucnire a forțelor elementare imanente vrerei gintei noastre, adunările din Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia, ecourile glasurilor frățești, descătușate, cari răspundeau chemării din declarația de războiu a fraților liberi, au consfințit prin hotărîrile lor, unitatea națională. Și astfel, dat i-a fost lui Ion I. C. Brătianu să prezideze evenimentul de neîntrecută mărire: Unirea tuturor Românilor.

Tatăl său fusese unul dintre glorioșii ziditori ai fundamentului Statului român liber, dar fiului i-a fost hărăzit să se înalțe ca primul între constructorii cupolei României Mari, așezând crucea pe falnicul edificiu de granit etern. Nu i-a fost dat să vadă terminată pictura nici așezarea altarului și templul deschis larg credincioșilor, dornici de împărtășanie. Și totuși, ce minunată a fost soarta lui Ion I. C. Brătianu!

Fiii bărbaților mari, sunt predestinați să poarte dealungul vieții lor sarcina perpetuei comparații cu mărimea părintelui. Ce șanse lipsite de echitate. Căci mărimea părintelui, spălată de stratul de zgură a judecății preocupate a contimporanilor, strălucește în aureola trandafirie, a verdictului indulgenței definitive, proprie generațiilor postume. Ion I. C. Brătianu a fost însă ridicat de pronia divină și deasupra consecințelor comparației cu părintele său. Ceeace pentru Ion Brătianu tatăl fusese un vis al îndepărtatei posibilități de înfăptuire, deveni pentru Ion Brătianu fiul marea realitate a vieții sale: România întregită, una și nedespărțită.

Ce parte mai îmbelșugată de fericire ar fi putut să se reverse asupra unui om politic și patriot, decât aceea de care destinul l-a învrednicit pe Ion I. C. Brătianu?

După o viață inspirată de credință în misterul predestinației menirei sale de ziditor la unirea neamului, dânsul, prototipul antropologic al Românului plin de vigoare și de sănătate, nu a avut să îndure chinurile unei stingeri lente, ci după un sbucium, fulgerător de scurt, i s'a înălțat sufletul nemuritor, în plaiurile eliseice. A fost un favorizat al zeilor și în clipa morții, parcă ursitoarele ar fi voit să 'l ferească de neajunsurile bătrâneților și de conflictele cu năvalnicele timpuri nouă, după ce în decursul întregei sale vieți s'a bucurat tot numai de succese și de mulțumiri.

Cât de mult se reflectă în intimitatea sentimentelor sale măreția vremurilor glorioase, învederează un episod din timpul conferinței de pace din Paris.

Unul dintre colaboratorii săi îi citea un raport asupra călătoriei M. M. L. L. în Ardeal și Banat.

Ajungând la descrierea cum M. M. L. L. au vizitat, conduși de Prezidentul Consiliului Dirigent, mormântul lui Avram Iancu, păzit de gardiști, moșnegi, foști oșteni ai Iancului, vocea raportorului începu să tremure, să se oprească, iar după câte-va clipe cetitorul fu silit să întrerupă lectura, cu ochii plini de lacrimi. Ion I. C. Brătianu lăcrăma și el și ridicându-se de pe scaun, zise: „cine ar putea să-și stăpânească sguduirea sufletească în fața acestor evenimente!" Și amândoi bărbații dădură curs liber lacrimilor emoției sfinte, care 'l copleșa, aducând acest prinos, memoriei Iancului și nespusei fericiri ce o simțeau în fața vizinei că Regele și Regina României Mărite au putut să se în-